

25 let Evropskega združenja forenzičnih inštitutov (ENFSI)¹

Dorijan Keržan²

Prispevek na kratko povzema zgodovino najpomembnejšega Evropskega forenzičnega združenja ENFSI. Predstavljena je njegova zgodovina od idejnih začetkov do današnje neprofitne organizacije. Opredeljene so dejavnosti delovnih skupin, stalnih odborov in upravnega odbora ter skupščine združenja, predstavljeni ključni produkti oz. priročniki dobre prakse ter znanstveni dogodki. Posebno poglavje je namenjeno tudi sodelovanju Nacionalnega forenzičnega laboratorija z ENFSI.

Ključne besede: forenzika, mednarodno sodelovanje, priročniki, konference

UDK: 343.983:061.1

1 Uvod

Evropsko združenje forenzičnih inštitutov ENFSI (European Network of Forensic Science Institutes) deluje že četrto stoletje. Njegov namen je bil in ostaja zagotoviti sodelovanje forenzičnih laboratorijev v Evropi v najširšem smislu ter predstavljati vodilni glas forenzične znanosti po svetu. To že 25 let dosega s podpiranjem razvoja in kakovosti v forenzičnih znanostih, organiziranjem usposabljanj, seminarjev ter kongresov in izdajanjem strokovne literature. Četrto stoletje združenja je bilo dinamično obdobje z mnogimi izzivi in rešitvami, ki so si jih med seboj delili laboratoriji. Pregled zadnjih 25 let je namenjen prav prepoznavanju pomena združenja za forenziko v svetovnem merilu in Nacionalni forenzični laboratorij.

2 Ustanovitev

ENFSI ima danes 71 članov iz 38 držav članic Sveta Evrope, začetki pa so bili mnogo skromnejši. Prva pobuda, da bi v Evropi ustanovili mednarodno združenje forenzičnih laboratorijev, je nastala leta 1992, ko so laboratoriji iz Velike Britanije (zdaj že ukinjeni Forensic Science Service), Nizozemske,³ Belgije in Švedske izrazili željo po povezovanju tedaj še zahodnoevrop-

skih forenzičnih laboratorijev na podoben način, kot so se v Združenih državah Amerike sestajali direktorji ameriških laboratorijev (American Society of Crime Laboratory Directors – ASCLAD). Na podlagi pobude so se marca 1993 v nizozemskem laboratoriju v Haagu srečali predstavniki dveh švicarskih, irskega, finskega, norveškega, nemškega, belgijskega in dveh britanskih laboratorijev. Še istega leta so se pobudi pridružili španški, francoski, italijanski in portugalski laboratoriji (Kopp in Sprangers, 2002).⁴ Že naslednje leto se je pobudi pridružil tudi slovenski laboratorij, Center za kriminalistično-tehnične preiskave, oz. njegov tedanji predstojnik Janez Golja, skupno število sodelujočih laboratorijev pa je naraslo na 25, Center za kriminalistično-tehnične preiskave – današnji Nacionalni forenzični laboratorij (NFL) slovenske policije pa je njegov ustanovni član.

Pogoji članstva v ENFSI so poleg tega, da laboratorij izhaja iz države članice Sveta Evrope, še, da s svojo dejavnostjo pokriva več kot polovico dejavnosti delovnih skupin ENFSI (torej mora sodelovati v vsaj devetih), da je laboratorij akreditiran v skladu s standardom ISO 17025 oz. da ima v času sprejetja jasen načrt pridobivanja akreditacijske listine v obdobju naslednjih treh let. Član združenja mora imeti zaposlenih vsaj 25 forenzičnih strokovnjakov, ki so usposobljeni za samostojno delo in podajo poročil ter mora imeti kredibilen status v svoji državi, torej mora za policijo, tožilstva in sodišča redno opravljati preiskave in podajati poročila (European Network of Forensic Science Institutes [ENFSI], 2018).⁵

¹ Avtor članka je od leta 2009 delegat NFL v ENFSI, od leta 2018 pa je član Upravnega odbora združenja. Nekateri podatki, navedeni v članku, temeljijo na njegovem sodelovanju z ENFSI in njegovih zapiskih ter internih dokumentih združenja.

² Dr. Dorijan Keržan, kriminalistični svetnik, Nacionalni forenzični laboratorij, Generalna policijska uprava, Slovenija.
E-pošta: dorijan.kerzan@policija.si

³ Ime ENFSI je predlagal tedanji direktor nizozemskega laboratorija Eric Klep.

⁴ Zanimivo je, da so že ob razmisleku o ustanovitvi predvidevali, da bi imel lahko ENFSI od 60 do 80 članov, kar je danes že doseženo.

⁵ Poleg laboratorijev so člani združenja tudi nekatere univerze, na katerih poučujejo forenzične znanosti, in sicer Univerza v Lozani (Švica), Univerza v Glasgou (Združeno kraljestvo) in Univerza v Istanbulu (Turčija).

Ustanovni sestanek ENFSI, ki je bil tudi njegova prva letna skupščina (angl. Annual Meeting), je bil med 19. in 21. oktobrom 1995 v Haagu. Tedaj je bil ENFSI še povsem neformalno združenje. Šele leta 1999 je bila v Moskvi sprejeta prva ustanovna oz. temeljna listina združenja (angl. ENFSI Constitution), ki je bila dopolnjena leta 2004 ter ponovno v letih 2015 in 2018. Poleg tega je ENFSI za svoje delovanje potreboval še vrsto podrejenih aktov, ki se tičejo delovanja upravnega odbora, delovnih skupin, financiranja in podobno (Kjeldsen in Neuteboom, 2015).

ENFSI je bil prvih devet let svojega delovanja financeno v celoti odvisen od trenutne dobre volje svojih članov. Z uvedbo letne članarine, ki je odvisna od finančnega položaja države, iz katere je posamezni član združenja, sta bila omogočena hitrejši razvoj in preprostejše delovanje združenja. Prvi proračun za leti 2004 in 2005⁶ je znašal 60.000,00 EUR, a je šlo le za polovični proračun, saj je že proračun 2005–2006 znašal 123.750,00 EUR. Proračun se je s stalno rastjo članstva seveda povečeval in se je v obdobju 2010–2011 povečal na 152.209,00 EUR. S povečanjem članarine leta 2011 je proračun v obdobju 2011–2012 presegel 200.000,00 EUR (207.298,00), za leto 2020 pa proračun znaša 232.500,00 EUR.

Vse do leta 2002 je ENFSI deloval povsem na podlagi prostovoljnega dela, z letom 2002 pa je bil v Haagu, v nizozemskem forenzičnem inštitutu, ustanovljen prvi sekretariat združenja. Med letoma 2013 in 2015 je bil sekretariat v Varšavi na Poljskem (Kjeldsen in Neuteboom, 2015), leta 2015 pa je bilo sklenjeno, da se sekretariat preseli v Nemčijo, v laboratorij nemške zvezne policije v Wiesbadnu, kjer je še danes. Z letom 2016 je ENFSI postal neprofitna organizacija v skladu z nemško zakonodajo, kar omogoča lažje in preglednejše poslovanje združenja (ENFSI, 2018).

Od leta 1995 se je članstvo v ENFSI več kot podvojilo. Tega leta je imel 30 članov, že leta 2000 pa se je število povečalo na 42. Z letom 2005 je bilo v združenju 53 laboratorijev in univerz, leta 2010 58, 2015 dodatnih šest, v letu 2020 pa ima ENFSI skupaj 72 članov.

3 Letne skupščine

25 letnih skupščin in njihove teme (Kjeldsen in Neuteboom, 2015):

- 1995 – Haag, Nizozemska: Raziskave in razvoj 2000
- 1996 – Helsinki, Finska: Predstavljanje forenzičnih mnenj

⁶ Proračunsko obdobje je bilo do leta 2018 med aprilom tekočega in marcem naslednjega leta. Razlog za to je bila letna skupščina, ki je načeloma maja in sprejema proračun. Od leta 2018 je finančno leto enako koledarskemu.

- 1997 – Madrid, Španija: Implikacije forenzičnih poročil za sodne postopke
- 1998 – Lizbona, Portugalska: Forenzična znanost na razpotju: znanost, poklic ali večšina
- 1999 – Moskva, Rusija: Najnovejši razvoj raziskav v forenzični znanosti in njihov prispevek k izboljšanju kakovosti in učinkovitosti
- 2000 – Lyon, Francija: Stoletje baz podatkov v forenzični znanosti
- 2001 – Praga, Češka: Moderni menedžment in tehnični razvoj
- 2002 – Linkoping, Švedska: Zgodovina in razvoj forenzičnih znanosti, metode, kakovost in kompetence
- 2003 – Talin, Estonija: Kdo naj vodi forenzične dejavnosti?
- 2004 – Bratislava, Slovaška: Pravosodno in policijsko sodelovanje v Evropi in njegov vpliv na potrebe forenzičnih znanosti
- 2005 – Haag, Nizozemska: Terorizem in forenzična znanost
- 2006 – Helsinki, Finska: EAFS 2006 (skupaj z Evropsko akademijo forenzičnih znanosti)
- 2007 – Riga, Latvija: Težnja po kakovosti
- 2008 – Rim, Italija: Obvladovanje obremenitev s preiskavami
- 2009 – Ankara, Turčija: Vodenje delovnih procesov
- 2010 – Praga, Češka: Interpretacija forenzičnih dokazov
- 2011 – Talin, Estonija: Izobraževanje in usposabljanje
- 2012 – Dublin, Irska: Učinkovitost forenzične znanosti
- 2013 – Beograd, Srbija: Standardizacija in kompetence forenzičnih strokovnjakov
- 2014 – Bratislava, Slovaška: Strategija & ENFSI 2.0
- 2015 – Pariz (Pontoise), Francija: EU (Monopoly) projekti/priročniki dobre prakse
- 2016 – Bilbao, Španija: Kako zadovoljiti potrebe po forenzičnih preiskavah
- 2017 – Berlin, Nemčija: Družbeni izzivi forenzike
- 2018 – Budimpešta, Madžarska: K razvoju vseevropskih podatkovnih baz v forenzični znanosti; Forenzično izobraževanje in usposabljanje v okviru ENFSI in njegovi deležniki
- 2019, Rim, Italija: Digitalna transformacija forenzične znanosti; Najsodobnejše metode v forenzični znanosti; Strateško načrtovanje v ENFSI

Leta 1998 je ENFSI prvič organiziral zdaj že dolgo tradicionalno srečanje upravnega odbora združenja z delovnimi skupinami oz. njihovimi predstavniki, na katerih obravnavajo tako teme, ki se tičejo organizacije ENFSI, kot tudi strokovne izzive delovnih skupin in v zadnjem desetletju zlasti znanstvene in strokovne projekte, ki jih od leta 2009 financira Evropska komisija.

4 Delovne skupine

Srce delovanja ENFSI so njegove znanstvene delovne skupine, ki jih je od leta 2010 sedemnajst. Pokrivajo večino strokovnih področij sodobne forenzike, razen forenzične patologije in forenzične toksikologije. Nekatere med njimi so bile organizirane še pred ENFSI in so se mu pridružile, druge pa so nastale na pobudo oz. že v okviru združenja (Kjeldsen in Neuteboom, 2015).

– APST WG ali delovna skupina za biološke sledi, ki ne izhajajo od človeka in sledi zemlje (*Animal, Plant and Soil Traces*), je najmlajša delovna skupina, saj je nastala leta 2010 s podporo 27 laboratorijev iz trinajstih držav.

– Digital Imaging WG (delovna skupina za digitalne podobe) je bila predlagana že leta 1995, ustanovljena pa leta 2000 in se ukvarja s tremi področji: izboljšavo digitalnih fotografij, izboljšavo digitalnih videoposnetkov in obrazno prepoznavo.

– DNA WG – delovna skupina za preiskave (človeške) DNK je nastala iz organizacije EDNAP (European DNA Profiling – Profiliranje DNK v Evropi), ki je nastala že leta 1988 v Londonu, kot delovna skupina ENFSI pa je bila ustanovljena oz. preoblikovana na sestanku v Birminghamu oktobra 1995; področje delovne skupine so seveda preiskave DNK, ob tem pa ima vrsto podskupin, ki se ukvarjajo tudi z družbenimi in etičnimi problemi, ki se lahko pojavijo pri tovrstnih preiskavah.

– EDEWG – delovna skupina za preiskave dokumentov je prav tako kot delovna skupina za DNK izšla iz prej obstoječe projektne skupine ECPGDE (European Conference for Police and Government Document Examiners – Evropska konferenca policijskih in vladnih preiskovalcev dokumentov), ki se je sestajala med letoma 1986 in 1998, ko je bil ustanovljen EDEWG in ki ga je kot delovno skupino ENFSI Upravni odbor združenja sprejel leto kasneje.

– Drugs WG – delovna skupina za prepovedane droge je bila ustanovljena leta 1997 na prvem sestanku v Wiesbadnu. Delovna skupina je pripravila vrsto pripomočkov, ki so bistvenega pomena za forenzično preiskovanje prepovedanih drog.

– FINEX – delovna skupina se povsem posveča forenzičnim preiskavam eksplozivov; leta 2000 so stalni predstavniki v ENFSI začeli s preverjanjem potreb po takšni skupini in leta 2004 je bila nato ustanovljena.

– EFP WG – delovna skupina za preiskave prstnih odtisov in sledi je bila presenetljivo ustanovljena šele leta 2001, njeno področje pa je tako izzivanje in zavarovanje prstnih sledi kot tudi njihova primerjava s primerjalnimi odtisi.

– Firearms/GSR WG – delovna skupina za orožje in sledi z rok strelca je bila ustanovljena hkrati z ENFSI leta 1995. Pokriva področje preiskav orožja, balistike, sledi z rok strelca in rekonstrukcij streljanja ter je ena večjih delovnih skupin združenja.

– FEI WG – delovna skupina se ukvarja z ogledom, tehničnim preiskovanjem in kemijsko analizo požarnih ostanov ter požarov na splošno. Organizira vrsto usposabljanj na enem najzahtevnejših forenzičnih področjih in je bila predlagana leta 1998 ter ustanovljena leta 1999.

– FIT WG – delovna skupina za forenziko informacijske tehnologije je v ENFSI od leta 1999, potem ko je bil predlog podan že leto prej; ukvarja se tako z analizami računalnikov in drugih elektronskih naprav ter tudi forenziko internetnih preiskav.

– FSAW WG – tudi skupina za preiskave govora in zvoka je bila ustanovljena leta 1999 na podlagi predloga iz leta 1997; njeno področje sega na področje analize zvočnega signala in fonetične (jezikoslovne) preiskave ter je pogosto zelo močno povezana z lokalnim okoljem oz. jezikom.

– ENFHEX – delovna skupina strokovnjakov za ropopise je tudi izšla iz foruma policijskih in vladnih strokovnjakov za preiskave dokumentov; projekt ustanovitve samostojne delovne skupine se je začel leta 1997. Skupina je bila uradno ustanovljena leta 1998.

– Marks WG – delovna skupina za odtise obuval in sledi orodja je del ENFSI vse od začetka, od leta 1995, ukvarja pa se z dvema strokovno ločenima področjema.

– EPG WG – delovna skupina za preiskave stekla in barv pokriva dve precej različni delovni področji in je v ENFSI dejavna že vse od leta 1995.

– RAA WG – delovna skupina za preiskave prometnih nesreč je bila ustanovljena leta 1997 z namenom povezati strokovnjake za rekonstrukcijo prometnih nesreč v forenzičnih laboratorijih.

– SOC WG – delovna skupina za ogled kraja dejanja je bila ustanovljena leta 1997, leta 2016 pa sta se ji pridružili še projektne skupine za analizo krvnih sledi ter projektne skupine za forenzično arheologijo.

– ETHG – delovna skupina za tekstilna vlakna je bila dejavna že od leta 1993 in se je pridružila ENFSI na samem začetku leta 1995. Upravni odbor ENFSI je leta 2011 sklenil, da bo skupina obravnavala tudi preiskave las in odtlej gre za delovno skupino za tekstilna vlakna in lase.

Poleg delovnih skupin v okviru ENFSI delujeta trenutno še dva stalna odbora. Odbor za kakovost in kompetence (QCC) je bil formalno ustanovljen leta 2000 po štiriletnem pripravljalnem obdobju in je danes ključno delovno telo za področje akreditacije, kakovosti in kompetenc. Stalni odbor za raziskave in razvoj (R&D SC) od leta 2011 deluje kot strateško posvetovalno telo za raziskave in razvoj v najširšem smislu. Med letoma 2011 in 2014 je deloval tudi stalni odbor za izobraževanje in usposabljanje (E&T SC). Delovno telo je bilo ukinjeno zaradi nedejavnosti članov ENFSI, od leta 2016 pa delo na tem področju opravlja odbor za raziskave in razvoj.

Predstavniki vseh delovnih skupin in obeh odborov se od leta 2008 vsako leto sestanejo z upravnim odborom združenja. Na seminarju obravnavajo zlasti organizacijske težave delovnih skupin, zadnja leta pa je vse več vsebinskih razprav o prihodnosti forenzičnih znanosti, sodelovanju med univerzami in laboratoriji ter sodelovanju med industrijo in laboratoriji.

5 Evropska akademija forenzičnih znanosti

Evropska akademija forenzičnih znanosti (EAFS) je največji forenzični dogodek v Evropi, ki ga organizira eden od laboratorijev ENFSI. Med letoma 2000 in 2011 je pri organizaciji akademije pomagal stalni odbor za EAFS, iz katerega sta nato nastala dva odbora, od katerih eden deluje še danes (gre za Odbor za raziskave in razvoj, Odbor za izobraževanje in usposabljanje pa je Upravni odbor združenja leta 2018 ukinil). Od leta 1997 do leta 2020 je bilo organiziranih osem akademij, na katerih so sodelovali forenziki in znanstveniki iz laboratorijev in univerz z vsega sveta (graf 1) (Kjeldsen in Neuteboom, 2015; Margot, 2001):

– EAFS 1997 je bil organiziran v Lozani brez izbrane teme. Udeležilo se ga je 461 forenzikov.

– EAFS 2000 je bil pod naslovom Forenzična znanost – izzivi za novo tisočletje organiziran v Krakovu, udeležilo pa se ga je 622 strokovnjakov.

– EAFS 2003 je bil s temo Partnerstvo proti kriminalu organiziran v Istanbulu, udeležencev je bilo 670.

– EAFS 2006 se je preselil na sever Evrope, tj. v Helsinke. Tem akademije je bilo več, in sicer kraj dejanja, laboratorij in poročanje, vsako od teh pa je bilo razdeljeno na teme identifikacija, rekonstrukcija, zanesljivost in tehnike zaznave. Na akademiji je sodelovalo 792 strokovnjakov.

– EAFS 2009 je bil organiziran v Glasgowu pod naslovom Izmenjava znanja: ustvarjanje znanja, prenos in aplikacije. Zaradi gospodarske krize se je število udeležencev zmanjšalo na 600.

– EAFS 2012 je bil pod naslovom K forenzični znanosti 2.0 organiziran v Haagu. Število udeležencev se je ponovno povečalo, saj se je udeležilo kar 958 strokovnjakov.

– EAFS 2015 je bil izveden v Pragi pod naslovom Širjenje meja, delo brez omejitev. Takratna akademija je bila najbolj obiskana doslej, s 1.071 udeleženci.

– EAFS 2018, Forenzična odiseja, je bil organiziran v Lyonu, kamor je pripotovalo nekaj manj strokovnjakov kot prejšnji leti, tj. 799 udeležencev.

Graf 1: Udeležba na Evropski akademiji forenzičnih znanosti skozi leta

Na vseh akademijah je bilo mogoče poslušati predavanja in predstavitve najbolj uglednih strokovnjakov s področij forenzičnih znanosti ter si ogledati razstave najnovejše opreme, ki se uporablja v forenziki. Naslednja akademija bo leta 2021 v Stockholmu.

6 ENFSI – sodelovanje z Evropsko unijo in drugimi partnerji

ENFSI je v svoji zgodovini izvedel vrsto manjših projektov, ki pa so bili vedno odvisni od finančnih zmožnosti posameznih laboratorijev. Zato so različni upravni odbori poskušali najti stik zlasti z Evropsko komisijo, da bi pridobili sredstva, ki bi omogočala najrazličnejše projekte, od povsem znanstvenih pa do projektov, ki bi imeli dodano vrednost za vsakodnevno delovanje laboratorijev. V letih 2007 in 2008 so se pogovori s komisijo okrepili in glede na tedanji proračun programa ISEC 2007–2013 se je prvič pokazala realna možnost, da bi ENFSI pridobil monopolni status v EU,⁷ s čimer bi lahko kandidiral za sredstva za svoje delovanje. Marca 2009 je tako Evropska komisija ENFSI pozvala, naj odda prijavo za projekt. Začetki so bili precej zahtevni – še posebej, ko se je izkazalo, da mora ENFSI sam pokriti 30 % vrednosti projekta, kar je bilo več kot celotni proračun združenja, zato je bil del stroškov, ki naj bi ga pokrili ENFSI, preložen na pleča sodelujočih inštitutov, s čimer so bila zagotovljena sredstva za uspešno delo. V naslednjih letih je komisija pri vsakem projektu pokrila 9 % stroškov, kar je bistveno olajšalo nadaljnje delo.

V zadnjih desetih letih je tako ENFSI prejel podporo za osem projektov:

- MP⁸ 2009 – Trajnostna kakovost v okviru evropske forenzične znanosti (SQWEFS),
- MP 2010 – Okrepitev vrednotenja forenzičnih dokazov v Evropi (STEOFRAE),
- MP 2011 – Izboljšanje forenzičnih metod v Evropi (IFMAE),
- MP 2012 – Za standardizacijo evropske forenzike s pomočjo priročnikov dobre praskes (TEFSBPM),
- MP 2013 – Za vizijo evropske forenzične znanosti 2020 (TVEFS-2020),
- MP 2014 – Razvoj vseevropskih baz podatkov v forenzični znanosti (TDPEDFS),

⁷ V tem času je bilo število »monopolistov« na področju notranjih zadev omejeno na ATLAS (specialne enote), AQUAPOL (morska in rečna policija), TISPOL (prometna policija) in RAILPOL (železniška policija).

⁸ Kratica MP pomeni Monopoly Project.

– MP 2016 – Pot k evropskemu forenzičnemu znanstvenemu področju (STEFA),

– MP 2018 – Akreditacija forenzičnih laboratorijev v Evropi (AFORE).

Poleg projektov, ki jih je sofinancirala Evropska komisija, je ENFSI sam organiziral še nekaj pomembnih projektov, med katerimi sta morda najpomembnejša projekta, ki sta zagotavljala pomoč laboratorijem v procesu akreditacije (EMFA – European Mentoring Forensic Accreditation). V prvem projektu (EMFA-1) je pet laboratorijev v vlogi mentorjev pomagalo petim laboratorijem na področju preiskav rokopisov, preiskav človeške DNK, preiskav vlaken, ponarejenih dokumentov, prepovedanih drog, sledi orodja in identifikacije orožja. V drugem projektu, ko je šest laboratorijev pomagalo štirim pri pridobivanju akreditacije, pa je kot mentorski laboratorij sodeloval tudi Nacionalni forenzični laboratorij slovenske policije, ki je federalnemu laboratoriju Bosne in Hercegovine pomagal na področju prepovedanih drog, preiskav človeške DNK in preiskav eksplozivov.⁹ Pomemben je bil tudi projekt Quadrupol, ki ga je sofinanciral evropski program OISIN II in je bil namenjen zlasti učinkovitosti dela laboratorijev in njihovemu prilagajanju uporabnikom ter stroškovni uravnoveženosti forenzičnih postopkov. Projekt CAP je bil posvečen modelom ugotavljanja in ocenjevanja kompetenc forenzičnih strokovnjakov, več projektov pa se je ukvarjalo s samo organizacijo in prihodnostjo ENFSI (Kjeldsen in Neuteboom, 2015).

ENFSI seveda sodeluje tudi z drugimi sorodnimi organizacijami in je skupaj z Ameriškim združenjem direktorjev forenzičnih laboratorijev (ASCLD), Nacionalnim inštitutom za forenzične znanosti Avstralija, Nova Zelandija (NIFS ANZ), Latinskoameriško akademijo za kriminalistiko in forenzične študije (AICEF), Azijskim združenjem za forenzične znanosti (AFSN) in Južnoafriškimi regionalnim forenzičnim združenjem (SARFS) združen v mednarodnem strateškem forenzičnem zavezništvu (IFSA), v katerem je združenih 6 združenj, 85 držav in 389 laboratorijev (Neuteboom, 2012).

ENFSI je član mednarodnega združenja za akreditacijo laboratorijev ILAC od leta 2006 (Neuteboom in Kjeldsen, 2015), podpisal pa je tudi več memorandumov o sodelovanju, in sicer z evropskim združenjem za akreditacijo (EA) leta 2006, z Eurojustom leta 2009, CEPOL leta 2009, Europolom leta 2015 in Evropsko mrežo za usposabljanje sodnikov EJTN leta 2020 (Kjeldsen in Neuteboom, 2015; Neuteboom, 2012).

⁹ Tudi pri ostalih treh projektih je bilo usposabljanje usmerjeno k enakim temam, poleg tega pa še na področji preiskav vlaken in ponarejenih dokumentov.

7 Priročniki in drugi izdelki ENFSI

ENFSI je v petindvajsetih letih svojega dela pripravil vrsto priporočil, priročnikov in drugih publikacij, ki so na voljo tako članom kot javnosti na njegovi spletni strani. Med drugim gre za dokumente, ki opredeljujejo smernice za validacije metod, izobraževanje in usposabljanje različnih vrst strokovnjakov, smernice za preprečevanje kontaminacij in podobno, pri čemer sta bili najbolj produktivni delovni skupini za prepovedane droge (Drugs WG) in DNK (DNA WG) ter delovna skupina za preiskave govora in zvoka (FSAA WG). Z zagotovitvijo financiranja projektov s pomočjo Evropske unije se je delo na področju izdajanja dokumentov še okrepilo. Verjetno najpomembnejši dokument, ki je nastal s pomočjo EU, je Vodilo ENFSI za vrednotenje dokaza v forenzičnem poročanju (ENFSI Guideline for Evaluative Reporting in Forensic Science), ki je nastalo v okviru projekta Okrepitev vrednotenja forenzičnih dokazov v Evropi (STEOFRAE) in bilo objavljeno leta 2015. Poleg tega je izjemnega pomena 14 priročnikov dobre prakse za različna forenzična področja, ki so nastali na podlagi poenotene vzorca in so v stalni uporabi v laboratorijih ENFSI in v forenzičnih laboratorijih po svetu ter pokrivajo naslednja strokovna področja: preiskave požarov in požarnih ostankov, preiskave eksplozivov, preiskavo nečloveške DNK, preiskavo človeške DNK, preiskave rokopisov, preiskave in primerjave prstnih odtisov, preiskave las in dlak, preiskave prometnih nesreč, preiskave sledi z rok strelca (GSR), preiskave digitalne tehnologije, primerjave in prepoznavne obrazov ter izboljšanja digitalnih slik in video posnetkov.¹⁰ ENFSI spodbuja nastajanje vedno novih priročnikov dobre prakse in v naslednjih dveh letih lahko pričakujemo še vsaj pet do osem novih in vrsto posodobljenih priročnikov, kar bo deloma financirano tudi iz projekta MP 2018.

8 ENFSI in NFL

Nacionalni forenzični laboratorij (NFL) slovenske policije je kot ustanovni član združenja vse od začetka tvorno sodeloval pri njegovem delu in razvoju. Glede na dejavnosti Nacionalnega forenzičnega laboratorija trenutno sodelujemo v delovnih skupinah za digitalno sliko (DI), DNK (DNAWG), dokumente (EDEWG), prepovedane droge (Drugs WG) eksplozive (FINEX), prstne odtise (FPWG), orožje/sledi z rok strelca (Firearms/GSR WG), požare in eksplozije (FEI), rokopise (ENFHEX), delovni skupini odtise obuval in sledi orodja (MARKS), barve in steklo (EPG), ogled kraja (SOC) in vlakna ter lase (ETHG). V okviru sodelovanja z združenjem so strokovnjaki NFL delovali v predsedstvu delovnih skupin za

droge, odtise obuval in sledi orodja ter vlakna in lase, delovni skupini za droge in odtise obuval ter sledi orodja pa so naši strokovnjaki tudi vodili oz. jih še vodijo. Poleg tega sta bila predstavnik NFL tudi člana upravnega odbora ENFSI, in sicer od leta 2002 do leta 2005 ter v obdobju 2017–2020. Ravno tako smo stalno sodelovali tudi z Odborom za kakovost in kompetence (QCC), zlasti na njihovih rednih sestankih.

Nacionalni forenzični laboratorij je dejavno organiziral tudi več kongresov delovnih skupin ENFSI (vse na Bledu), in sicer:

- Kongres delovne skupine za vlakna in las (ETHG) leta 2005;
- Kongres delovne skupine za DNK (DNA WG) leta 2005;
- Kongres delovne skupine za droge (Drugs WG) leta 2010;
- Kongres delovne skupine za obuvala in mehanske sledi (Marks WG) leta 2013
- Kongres delovne skupine za droge (Drugs WG) leta 2016;
- Kongres delovne skupine za rokopise (ENFHEX) leta 2017;
- Kongres odbora za kakovost in kompetence (QCLG) leta 2017;
- Kongres delovne skupine za digitalne podobe (DIWG) leta 2018.

Poleg tega je NFL organiziral tudi nekaj manjših dogodkov, kot je sestanek (danes ukinjenega) Odbora za EAFS ter več sestankov Upravnega odbora ENFSI.

Sodelovanje Nacionalnega forenzičnega laboratorija z ENFSI se vsako leto krepi. Seminarjev in kongresov se zaposleni v NFL udeležujejo v vse večjem številu, kar je potrebno zaradi delitve dela v posameznih delovnih skupinah, ki pokrivajo več kot le eno samo delovno področje. Tako je NFL leta 2013 na dogodke in seminarje ENFSI poslal 13 zaposlenih, leta 2014 – 14, 2015 – 17, 2016 že 22 (deloma tudi zaradi članstva v Upravnem odboru), 2017 – 23, leta 2018, v letu EAFS, kar 32 in leta 2019 – 26 (ENFSI, 2018). Vse to kaže na pomen ENFSI za forenzični laboratorij in tudi razumevanje vodstva Policije za tovrstno sodelovanje. Stiki z najsodobnejšimi metodami in spoznanji so za NFL ključnega pomena pri razvoju in napredku ter zagotavljanju kompetentnosti zaposlenih in kakovosti forenzičnih preiskav. Prihodnost prinaša nove izzive, od miniaturizacije instrumentov, ki se bodo uporabljali že na kraju dejanja ali dogodka, vse večjega vpliva statistike na poročanje o rezultatih preiskav in vpliva hitrega razvoja računalniških aplikacij, umetne inteligence in velikega podatkovja, kar bo zagotovo bistveno spremenilo forenzično krajino. Vsega tega pa brez tesnega sodelovanja v okviru združenja ENFSI ne bo zmogel noben forenzični laboratorij. ENFSI bo tako tudi v prihodnosti predstavljal osrednje živčevje medsebojnega sodelovanja in napredka forenzičnih, sodnih znanosti v Evropi in po svetu.

¹⁰ Vsi priročniki dobre prakse so oziroma bodo po odobritvi dostopni na spletni strani <http://enfsi.eu/>

Literatura

1. European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI). (2018). *ENFSI Constitution*. Pridobljeno na http://enfsi.eu/wp-content/uploads/2017/06/181107_ENFSI-Constitution_181107-approved.pdf
2. Kjeldsen, T. in Neuteboom, W. (2015). *20 Years of Forensic Cooperation in Europe: The history of ENFSI 1995–2015*. Pridobljeno na <http://enfsi.eu/wp-content/uploads/2017/06/History-of-ENFSI.pdf>
3. Kjeldsen, T. in Neuteboom, W. (2015). ENFSI – The European Network of Forensic Sciences: 20 years of cooperation. *ILAC News*, (47). Pridobljeno na <https://accreditation.newsweaver.co.uk/ilac/1e5gj17ucl11ptdp6f2mui?a=1&p=48625944&t=18371044>
4. Kopp, I. in Sprangers, W. (2002). History of European Network of Forensic Science Institutes. *Z Zagadnien Nauk Sadowich, L*, 203–217.
5. Margot, P. (2001). History of the European Academy of Forensic Science (EAFS). *Z Zagadnien Nauk Sadowich, XLV*, 7–15.
6. Neuteboom, W. (2012). ENFSI – The European Network of Forensic Sciences Institutes. *European Police Science and Research Bulletin*, (7), 4–9.

25 Years of European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI)

Dorijan Keržan Ph.D., Criminal Police Superintendent, National Forensic Laboratory, General Police Directorate, Slovenia.
E-mail: dorijan.kerzan@policija.si

This paper briefly presents the history of ENFSI, the most important European forensic association. It begins with the initial idea to the modern non-profit organization. Activities of working groups, standing committees, governing board and general assembly, are described. Major scientific events and products of ENFSI are presented and described as well, and a portion of the paper is devoted to the contribution of the National Forensic laboratory to ENFSI.

Keywords: forensics, international cooperation, manuals, conferences

UDC: 343.983:061.1